

Aleg. 427

Sprawozdanie

komisji prawniczej o wniosku posłów Huryka i Ostapczuka w sprawie uwolnienia gmin wiejskich od czynności poruczonego zakresu działania, ewentualnie wynagrodzenia gmin za sprawowanie powyższych czynności.

Wysoki Sejmie!

Sprawa tak zwanego przekazanego zakresu działania gmin od lat przeszło 30 nie schodzi z porządku dziennego Wysokiego Sejmu a w szczególności w ostatnich latach uchwalone zostały trzykrotnie rezolucye wzywające c. k. Rząd do określenia granic poruczonego zakresu działania i wynagrodzenia gmin ze Skarbu Państwa za sprawowanie czynności tego poruczonego zakresu działania.

Rezolucye te uchwalono na podstawie sprawozdań komisji gminnej z dnia 5. lutego 1896 L. s. 1511 (Alegat 226), komisji prawniczej z 7. lutego 1898 l. 1778 (Aleg. 251) oraz komisji gminnej z 27. czerwca 1902 L. s. 178 (Alegat 158).

Ostatnią tę rezolucyę powziął Wysoki Sejm mimo wyraźnego oświadczenia obecnego na posiedzeniu Pana komisarza rządowego, iż zdaniem Ministerstwa ustalenie granic poruczonego zakresu działania nie da się przeprowadzić i że wynagrodzenie gminie z powyższego tytułu nie należy się, albowiem załatwienie spraw w sprawie będących nie leży wyłącznie w interesie administracji Państwowej, lecz raczej i przeważnie w interesie samej ludności.

Obecnie mamy przed sobą wniosek posłów Huryka i Ostapczuka, którzy domagają się, aby Rząd w drodze ustawodawczej uwolnił gminy wiejskie od poruczonego zakresu działania, ewentualnie przyznał gminom wynagrodzenie za czynności i wydatki na księgę oraz druki dla ewidencji wojska.

Nie ulega wątpliwości, że gminy obciążone są wykonaniem całego szeregu czynności, które nie dotyczą bezpośrednio interesu gminy.

Ustawa gminna z roku 1866 wspomina o tych czynnościach tylko ogólnikowo w §. 28 jako obowiązku do współdziałania w sprawach publicznej administracji.

Natomiast główny nacisk kładzie ustawa w §. 27. na sprawy należące do własnego zakresu, wymieniając je poniekąd przykładowo od litery b do n.

Ten sposób przedstawienia rzeczy można łatwo tem wytłumaczyć, iż w chwili powstania ustawy wymagano znacznie mniej współdziałania gminy w sprawach publicznej administracji. Od tego czasu jednak minęło lat 37. Stosunki się zmieniły a przybył cały szereg spraw, których wykonanie zabiera organom gminy nie tylko wiele czasu ale nadto naraża gminę na znaczne wydatki pieniężne.

Wydatki te gmina pokrywa dodatkami do podatków wstawianymi corocznie w budżet gminy. Przeglądając te budżety przyjdzie nam łatwo do przekonania, że im gmina jest mniejszą i uboższą, tem większą stosunkowo cyfrę stanowią ciężary wynikłe z poruczonego zakresu działania.

Niepodobna wyliczyćwszystkich czynności, które z powyższego tytułu gminy spełniają. Wystarczy tylko wspomnieć, że między innymi należą tu: klasyfikacja i spis koni, prowadzenie ewidencji w oprawnych księgach, które gminy same kupują dla różnych celów wojskowych. Sporządzanie spisów obowiązanych do stawienia się do służby wojskowej i opłaconie kosztów komisji za sprawdzanie tychże spisów.

Wykazy do sądów przysięgłych, kwatunki wojskowe, dostarczanie podwód, doręczanie pism dla stron od Starostwa w sprawach administracyjnych i podatkowych i t. d.

Już powyższe choć pobieżne zestawienie powinno wystarczać, aby wykazać, jak mylnie jest zapatrywanie c. k. Rządu, który w swej odpowiedzi danej przez usta Pana Komisarza rządowego oświadczył, iż sprawy należące do poruczonego zakresu działania leżą przeważnie w interesie samej ludności.

To też komisja prawnicza żadną miarą nie może podzielać powyższego zapatrywania i stwierdza, że istnieje cały szereg spraw, które gmina załatwia a które z interesem gminy nie mają nic wspólnego, że załatwienie tych czynności następuje nieraz z zaniedbaniem własnych spraw, zmuszając gminę do wydatków pieniężnych, i że z tego tytułu należy się gminie całkiem słusznie wynagrodzenie.

Natomiast nie może komisja zalecać zupełnego uwolnienia gmin wiejskich od spraw poruczonego zakresu działania. Te bowiem sprawy tak się niekiedy wiążą ze sprawami własnego zakresu, iż nie zawsze dałyby się od siebie oddzielić, uwolnienie zaś mogłoby tylko nastąpić wtedy, gdyby się udało pociągnąć stałą granicę między własnym i poruczonym zakresem działania, co się przeprowadzić nie da.

Wobec powyższych okoliczności komisja prawnicza wnosi:

Wzywa się c. k. Rząd, aby w jak najkrótszym czasie w drodze konstytucyjnej przeprowadził ustawę normującą wynagrodzenie gmin za sprawowanie czynności poruczonego zakresu działania.

Przewodniczący :

Wł. Czaykowski.

Sprawozdawca :

Brunicki.